

Energieprestatie normering 'EPU' Installaties Dimensioneren

Stef Voermans
Jos de Vries

Ch

Inhoud college

- Warmte- en koelvermogensbepaling (EPU)
  - ◆ Warmtevermogensberekening
  - ◆ Ketel capaciteit
  - ◆ Koelvermogenberekening
  - ◆ Belastingduurkromme
- Ventilatie
  - ◆ Leiding diametersluchtkanalen

Ch

Warmtevermogensbepaling mbv EPU

Ch

Verwarmingsvermogen

- Bepalen ketelcapaciteit m.b.v EPU
  - ◆ transmissiewarmteverlies
  - ◆ ventilatie/infiltratiewarmteverlies
  - ◆ Systeem- en opwekkingsverlies
- Formeel volgens NEN 5066 (ISSO 4, ISSO 51)
  - ◆ Opwarmtoeslag (massa)
  - ◆ andere ontwerptemperaturen (bijv. gang 15 °C en toilet 10 °C)

Verwarmingsvermogen

■ Ontwerptemperatuur

- ◆ buiten $-7\text{ }^{\circ}\text{C}$
- ◆ binnen conform EPC. Kantoor: $19\text{ }^{\circ}\text{C}$

■ Bouwkundige kenmerken

- ◆ transmissie
- ◆ ventilatie/infiltratie

Ch

Warmtevermogensbehoefte

$$Q_{\text{warmtevermogen}} = Q_{\text{transm}} + Q_{\text{ventilatie}} + Q_{\text{infiltratie}} \quad [\text{W}]$$

$$Q_{\text{transmissie}} = A \cdot U \cdot (T_e - T_i) \quad [\text{W}]$$

$$Q_{\text{ventilatie}} = n \cdot V \cdot \rho \cdot c \cdot (T_e - T_i) \quad [\text{W}]$$

$$Q_{\text{infiltratie}} = n \cdot V \cdot \rho \cdot c \cdot (T_e - T_i) \quad [\text{W}]$$

$$\rho_{\text{lucht}} = 1,2 \text{ kg/m}^3$$

$$c_{\text{lucht}} = 1000 \text{ J/kg } ^\circ\text{C}$$

Ch

$Q_{\text{transmissie}}$

- $Q_{\text{transmissie}} = \Sigma (A \cdot U) \cdot \Delta T \text{ [W]}$

- $U = 1 / (r_i + R_c + r_e)$

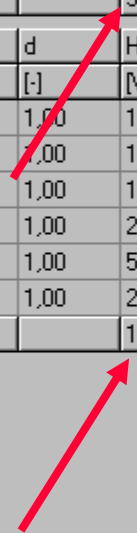
Ch

- objectgegevens
- deling gebouw
- ouwkundige gegevens
- stallatieW
- stallatieE
- resultaten
  - Specificatie verwarming
    - + Verwarming per maand
    - Deelgegevens transmissie/zontoetreding
      - A.1 - kantoorgebouw
    - Deelgegevens ventilatie/infiltratie
      - A.1 - kantoorgebouw
    - Deelgegevens interne warmtelast per sector
  - Specificatie ventilatoren
  - Specificatie warm tapwater
  - Specificatie pompen
  - Specificatie koeling
  - Specificatie bevochtiging
  - Specificatie verlichting
  - Specificatie bijdrage fotovoltaïsche zonne-energiesys
  - Specificatie compensatie WK

Dichte delen	a	d	Htr	A·d	
	[-]	[-]	[W/K]	[m2]	
zuidwestgevel - eternitgevel	1,00	1,00	15,1	47,9	▲
zuidwestgevel - staal	1,00	1,00	3,3	10,4	■
zuidwestgevel - pleister	1,00	1,00	22,6	71,8	
Dak - dichtdak	1,00	1,00	192,7	611,7	
Vloer - vloer	0,77	0,70	125,1	370,3	
overstek vloer - vloer overstek	1,00	1,00	42,1	133,5	▼
Totaal			573,8	1794,9	

Transparante delen	a	d	Htr	A·d	Qzont
	[-]	[-]	[W/K]	[m2]	[MJ]
zuidwestgevel - glas transp	1,00	1,00	140,1	63,7	77940
zuidwestgevel - glas wit zeefdruk	1,00	1,00	165,2	75,1	61259
zuidwestgevel - glazen deur	1,00	1,00	11,7	5,3	6485
Dak - glasdak	1,00	1,00	27,1	12,3	18908
noordwestgevel - glas wit zeefdruk	1,00	1,00	56,1	25,5	13456
noordwestgevel - blank glas	1,00	1,00	268,2	121,9	96490
Totaal			1246,4	511,8	415776

$Q_{\text{ventilatie}}$

$$Q_{\text{ventilatie}} = n \cdot V \cdot \rho \cdot c \cdot \Delta T \text{ [W]}$$

■ **Woning: ventilatievoud $n = 0,5 \text{ h}^{-1}$**

inhoud: $A_{\text{vloer}} \cdot \text{hoogte} \Rightarrow V = 116 \cdot 6,5 = 754 \text{ m}^3$

capaciteit: $n \cdot V \Rightarrow 0,5 \cdot 754 = 377 \text{ m}^3/\text{h}$

$\Rightarrow 105 \text{ dm}^3/\text{s} \Rightarrow 105/116 = 0,9 \text{ dm}^3/\text{s} \cdot \text{m}^2$

■ **Kantoor: ventilatievoud $n = 2,0 \text{ h}^{-1}$**

Ch

$Q_{\text{ventilatie}}$

$$Q_{\text{ventilatie}} = (1 - \eta_{\text{wtw}}) \cdot n \cdot V \cdot \rho \cdot c \cdot \Delta T \text{ [W]}$$

$\eta_{\text{wtw}} = 0$, geen WTW, WTW=0,5-0,95

$$n = 0,5 \text{ h}^{-1} \quad n \cdot V = 105 \text{ dm}^3/\text{s} \Rightarrow 0,105 \text{ m}^3/\text{s}$$

$$\rho_{\text{lucht}} = 1,2 \text{ kg/m}^3$$

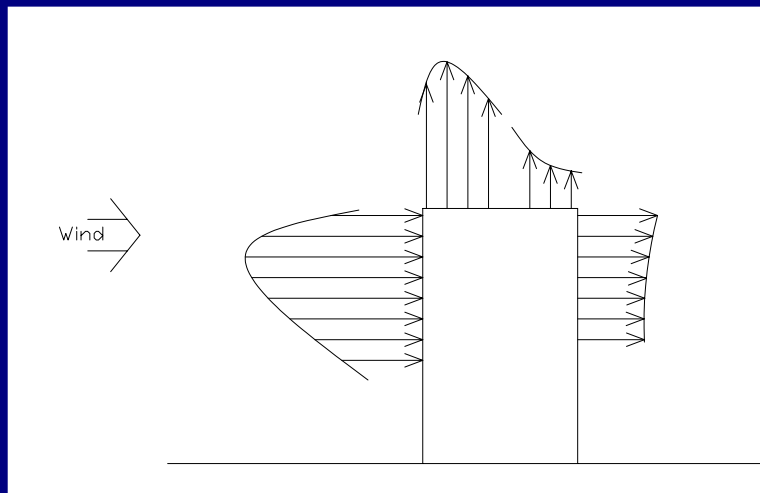
$$c_{\text{lucht}} = 1000 \text{ J/kg } ^\circ\text{C}$$

$$\Delta T = 26 \text{ } ^\circ\text{C}$$

$$Q_{\text{ventilatie}} = 0,105 \cdot 1,2 \cdot 1000 \cdot 26 = 3276 \text{ W}$$

Q_{infiltratie}

- EPU: ca. $q_{v10;kar} = 0,20 \text{ dm}^3/\text{s}\cdot\text{m}^2$
Waarde bij 10 Pascal!
- Bepaling werkelijke infiltratie is afhankelijk van gebouwhoogte

$q_{v,10;kar} / A_{g,sec}$ $dm^3/(s \cdot m^2)$	$u_{v,inf}$ $dm^3/(s \cdot m^2)$		
	Gebouwhoogte h m		
	0 tot 10	10 t.m. 20	hoger dan 20
kleiner dan 0,20	0,03	0,05	0,09
van 0,20 tot 0,40	0,07	0,10	0,18
van 0,40 tot 0,60	0,11	0,16	0,30
van 0,60 tot 0,80	0,15	0,22	0,42
van 0,80 tot 1,00	0,20	0,29	0,54
gelijk aan en groter dan 1,0	0,26	0,38	0,72
onbekend	0,50	0,75	1,35
waarin: $q_{v,10;kar}$ is de luchtdoorlatendheid van de energiesector, gedefinieerd als de karakteristieke lucht volumestroom, bepaald volgens hoofdstuk 5 van NEN 2686; $A_{g,sec}$ is de gebruiksoppervlakte van de energiesector, in m^2 .			

$Q_{\text{infiltratie}}$

- $Q_{v;10} \Rightarrow$ maximaal 200 l/s per 500 m³
- RGD 200 l/s per 3000 m³ (bij netto verdiepingshoogte 2,7 m:
 $q_{v;10} = 0,18 - 0,20 \text{ dm}^3/\text{s}\cdot\text{m}^2 \rightarrow$ debiet bij 10 Pa!

$$\star Q_{\text{infiltratie}} = 0,05 \cdot 1,2 \cdot 1000 \cdot 26 = 1560 \text{ W}$$

Ch

ojectgegevens

deling gebouw

ouwkundige gegevens

stallatieW

stallatieE

esultaten

]- Specificatie verwarming

  [- Verwarming per maand

  [- Deelgegevens transmissie/zontoetreding

    A.1 - kantoorgebouw

  [- Deelgegevens ventilatie/infiltratie

    A.1 - kantoorgebouw

    Deelgegevens interne warmtelast per sector

--- Specificatie ventilatoren

]- Specificatie warm tapwater

--- Specificatie pompen

]- Specificatie koeling

--- Specificatie bevochtiging

]- Specificatie verlichting

--- Specificatie bijdrage fotovoltaïsche zonne-energiesys

]- Specificatie compensatie WK

A.1 - kantoorgebouw

fregel;vent	<input type="text" value="1,0"/>	[-]	uv;inf	<input type="text" value="0,07"/>	[dm ³ /sm ²]
Nwtw	<input type="text" value="0,60"/>	[-]	uv;min	<input type="text" value="1,30"/>	[dm ³ /sm ²]
fvent;sec	<input type="text" value="0,30"/>	[-]	uv;m,max	<input type="text" value="1,30"/>	[dm ³ /sm ²]
Hvent;verw	<input type="text" value="396,7"/>	[W/K]	uv;m	<input type="text" value="1,40"/>	[dm ³ /sm ²]
			uv;m,e	<input type="text" value="1,40"/>	[dm ³ /sm ²]
			uv;n	<input type="text" value="0,00"/>	[dm ³ /sm ²]
			uv;verw	<input type="text" value="0,24"/>	[dm ³ /sm ²]

Warmtevermogensbehoefte

$$Q_{\text{warmtevermogen}} = Q_{\text{transm}} + Q_{\text{ventilatie}} + Q_{\text{infiltratie}} \\ [\text{W}]$$

$$Q_{\text{warmtevermogen}} = 5192 + 3276 + 1560 \\ = \underline{10028 \text{ W}}$$

Ch

Ketelcapaciteit

$$Q_{\text{ketel,EPU}} = 1/\eta_{\text{sys}} \cdot 1/\eta_{\text{opw}} \cdot Q_{\text{warmtevermogen}}$$

[W]

$$\eta_{\text{sys}} = 0.9 - 1.0 \quad (\text{leidinglengte, syst.temp afhankelijk})$$

$$\eta_{\text{opw}} = 0.39 - 0.975 \quad (\text{Wp 2 - 5,5})$$

Opgave: Aangeven welke systeem je hebt, waarden te nemen uit de EPU.

Ch

CAUBERG-HUYGEN
RAADGEVENDE INGENIEURS BV

Koelvermogensbepaling mbv EPU

■ Koellastberekening (warmtebalans)-ISSO 8

$$Q_{\text{koellast}} = Q_{\text{intern}} + Q_{\text{extern}}$$

De binnen- en buitentemperatuur constant:

■ $\Delta T = T_e - T_i$

$T_i = 25^\circ$ (max.)

$T_e = 28^\circ$

Rendement cq verliezen worden hier verwaarloost voor de opgave

Ch

■ Q_{intern}

$$Q_{\text{persoon}} + Q_{\text{verlichting}} + Q_{\text{apparatuur}}$$

(10 W/m²)   (10 W/m²)   (15 W/m²)

Waarden zijn afhankelijk van:

Q_{persoon} : metabolisme, kleding (clo-waarde)

$Q_{\text{verlichting}}$: geïnstalleerd vermogen, afgezogen

$Q_{\text{apparatuur}}$: pc's, monitoren, printers,

Ch

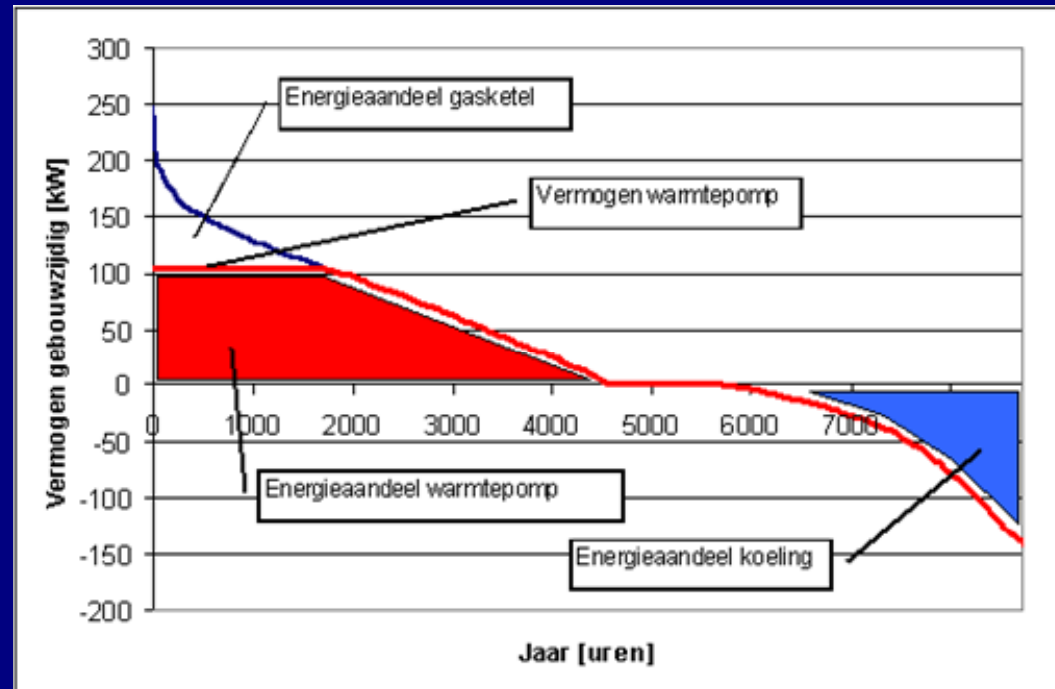
- $Q_{\text{extern}} = Q_{\text{glas,zon}} + Q_{\text{transmissie}} + Q_{\text{ventilatie}}$
- $Q_{\text{glas,zon}}$
 $A_{\text{glas}} * q_{\text{zon}} (\text{W/m}^2) * ZTA$
- $Q_{\text{transmissie}}$
 $A(\text{gevel/raam}) * U(\text{gevel/raam}) * \Delta T$
- $Q_{\text{ventilatie}}$
 $V * c_{\text{lucht}} * \rho_{\text{lucht}} * \Delta T$ (let op bypass WTW)

Ch

Belastingduurkromme

- Model (-programma's)
  - ◆ Vabi VA-114, TRNSYS
  - ◆ Referentie jaar, 1964
  - ◆ GTO, AGTO
- Warmte en koelbehoeften, stooklijn
- Uitgangspunten moeten helder zijn
- geen capaciteitsbepaling piekvermogen!

Belastingduurkromme

Ventilatie

Ch

Ventilatie - Bezettingsgraad

- Bezettingsgraadklasse niet (meer) afhankelijk van aantal mensen per m^2 verblijfsgebied, klasse afhankelijk van gebruiksfunctie.
- Volgens Bouwbesluit (art. 201) 5 klassen, B1 t/m B5
- Hoe lager de klasse hoe meer personen/ m^2 verblijfsgebied

Ventilatie

- Besloten ruimte bestemd voor het verblijf van mensen
  - ◆ Kantoor - verblijfsruimte/gebied
  - ◆ Opslag- *geen* verblijfsruimte/gebied
  - ◆ Machinewerkplaats - verblijfsruimte/gebied

Ch

Bezettingsgraad

Tabel 6: Relatie tussen bezettingsgraadklasse en de minimaal vereiste ventilatie per m² verblijfsgebied voor de verschillende gebouwfuncties

Minimum ventilatie dm ³ /s.m ²	Minimaal vereiste ventilatie bij bezettingsgraadklassen B1 t.m. B5 voor de verschillende gebouwfuncties											
	0,5	0,8	1,0	1,3	1,4	1,9	3,2	3,5	4,8	8,0	8,8	
Gebouwfunctie												
kantoor				B1-B5								
onderwijs					B3			B2				B1
logies			B1-B5									
cel/cellen			B1-B5									
gezondheid, niet klinisch				B1-B5								
horeca		B3				B2			B1			
winkel	B4	B3				B2						
bijeenkomst		B3				B2			B1			
sport	B4-B5	B3				B2			B1			
sport, matig verwarmd	B4-B5	B3				B2			B1			
gezondheid, klinisch				B1-B5								

Kanaalafmeting

- Uitgangspunt $V_{\text{kanaal}} = 5 \text{ m/s}$ (3-20 m/s)
- capaciteit $q_v \text{ dm}^3/\text{s}$
- kanaalafmeting m^2

- $q_v = A \cdot V \cdot 1000 \quad [\text{dm}^3/\text{s}]$

Ch

Kanaalafmeting

- Inhoud standaard kantoor:

$$\begin{aligned} A_{\text{vloer}} \cdot \text{hoogte} &= (3,6 \cdot 5,4) \cdot 2,4 \\ &= 19,4 \cdot 2,4 = 46,6 \text{ m}^3 \end{aligned}$$

- Ventilatie-eis: $1,3 \text{ dm}^3/\text{s} \cdot \text{m}^2$

$$Q = q \times A = 1,3 \cdot 19,4 = 25,3 \text{ dm}^3/\text{s}$$

- Ventilatievoud:

$$\begin{aligned} Q/1000 \text{ m}^3 \cdot 3600 \text{ s} / \text{Inh.} &= \\ &= 90,8 \text{ m}^3/\text{h} / 46,6 \text{ m}^3 = 2,0 \text{ [h}^{-1}\text{]} \end{aligned}$$

Ch

Kanaalafmeting

■ Ventilatiecapaciteit = 25,3 dm³/s

$$q_v = A \times V \times 1000 = 25,3 \text{ dm}^3/\text{s} \quad [\text{dm}^3/\text{s}]$$

$$A \times 5 \text{ m/s} = 0,025 \text{ m}^3/\text{s}$$

$$A = 0,005 \text{ m}^2$$

Dus rond 80 mm

Ch

Kanaalafmeting

Standaard afmetingen:

diameters: 80, 100, 125, 150, 160, 200, 250,
315, 400, 500, 630, 800, 1000, 1250 mm

rechthoekig: 100, 150, 200, 250, 300, 400,
500, 600, 800, 1000, 1200, 1400 enz.

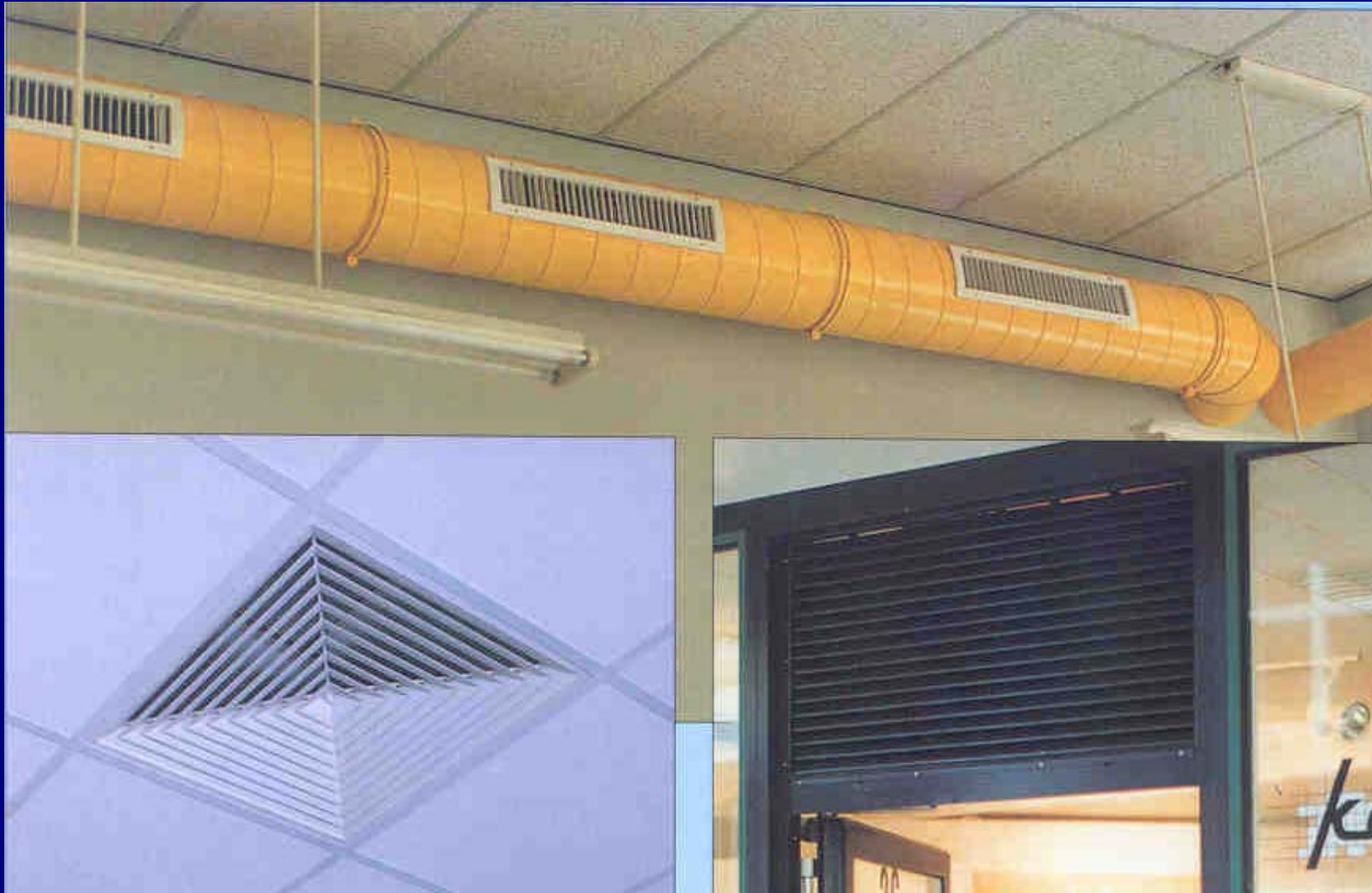
hoogte/breedte-verhouding: $0,25 \leq h/b \leq 4$

Kanaalafmeting

Ch

Kanaalafmeting

RIBACS - Rotterdams Instituut voor Bouwkunde Architectuur Civiele techniek en Stedenbouw - Mozilla Firefox

File Edit View Go Bookmarks Tools Help

http://www.ribacs.hro.nl/?Opleiding=4

RIBACS
Rotterdams Instituut voor Bouwkunde Architectuur Civiele techniek en Stedenbouw
BOUWKUNDE DEELTIJD

RIBACS studenten
Kies een site...
Hoofdmenu

Terug

U bevindt zich in
Home >> Kernprogramma >> Per semester >> SEM5

SEM5

- epu-theorie Berry.zip
- epu-installaties Berry.zip
- voorbeeldEPU Berry.zip
- EPU-verlichtingsplan.ppt
- epu-installdimensioneren.ppt

Done

Start | littlehou... | epu-insta... | epu-insta... | RIBACS ... | diverse | download... | 18:34

Vragen?

Ch